

Raportti 22/2021

VHVSY ry:n kalastuksenvalvonta vuonna 2021

Elias Haro
Oula Tolvanen

Vantaanjoen ja Helsingin seudun
vesiensuojeluyhdistys ry

Raportti 22/2021

VHVSY ry:n kalastuksenvalvonta vuonna 2021

13.12.2021

Laatijat: Elias Haro ja Oula Tolvanen

Tarkastaja: Jari-Pekka Pääkkönen

Kannen valokuvat: Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry

Sisällysluettelo

1	Johdanto.....	4
2	Valvontasuunnitelma	5
3	Kalastuksenvalvonta vuonna 2021.....	6
	3.1 Vuoden 2021 valvontatiedot.....	12
4	Liitteet.....	13
	Liite 1. Kalastuksenvalvonnan tapahtumailmoitus Oula Tolvanen	13
	Liite 2. Kalastuksenvalvonnan tapahtumailmoitus Elias Haro	13
	Liite 3. Kalastuksenvalvontapäiväkirja VHVSY 2021	13

1 Johdanto

Virkistyskalastus on hyvin suosittu harrastus Vantaanjoen vesistöalueella. Vuosittain vesistöalueelle myydään kalastuslupia yli 4 000 kalastajalle ja kalasaalista saadaan vaihtelevasti noin 10 000–22 000 kiloa (Vantaanjoen yhteistarkkailun kalastuskyselyt 2012, 2014 ja 2017). Koronapandemian vuoksi vapaa-ajankalastus Vantaanjoella on ollut vuosina 2020 ja 2021 selvästi aiempia vuosia suositumpaa. Myös vesialueiden omistajat kertoivat luvanmyynnin jopa kaksinkertaistuneen aiempaan verrattuna. Vantaanjoen pääuomassa kalastus kohdistuu erityiskalastusalueisiin, joille on kalastuslain sekä vesialueen hallinnoivan tahon määräämät säännöt.

Suosituilla kalastuskohteilla vieraillee säännöllisesti paljon ihmisiä, josta väistämättä seuraa lieveilmiöitä, kuten roskaantumista ja salakalastusta. Kalastuskohteiden viihtyvyyteen pyritään vaikuttamaan keräämällä valvonnan yhteydessä roskia, siivoamalla kylttejä/tauluja ja ilmoittamalla mahdollisista puutteista alueesta vastaavalle taholle. Kalastuksenvalvontakierrosten lisäksi roskia kerätään maastosta myös virtavesi-inventointien, melontareittien raivausten ja erikseen järjestettyjen siivoustalkoiden aikana.

Kalastuksenvalvonta tapahtuu aina työparina liikkuen, ja se pyritään toteuttamaan valvonnan kannalta tärkeimpään vuorokauden ja vuodenaikaan. VHVSY ry:n kalastuksenvalvojina vuoden 2021 aikana toimivat Oula Tolvanen ja Elias Haro. Lisäksi valvonnassa oli mukana vaihtelevasti määräaikainen työntekijää toisen valvojan parina. Vuonna 2021 kalastuksenvalvontaa toteutettiin entisten vuosien tapaan keskittyen Vantaanjoen pääuoman koskiin, joihin myydään erillisiä lupia. Luvattomista kalastajista tehtiin lähtökohtaisesti aina rikosilmoitus poliisille.

VHVSY ry:n jokitalokkarit ovat tehneet kalastuksenvalvontaa yhteistyössä Hämeen ja Uudenmaan ELY-keskusten, vesialueiden omistajien sekä Helsinki-Espoon ja Vantaanjoen kalatalousalueiden kanssa vuodesta 2014 lähtien. Valvontatyö on saanut tukea Pohjois-Savon ja Varsinais-Suomen ELY-keskusten myöntämistä harkinnanvaraisista valtionavustuksista, kalatalousalueilta sekä paikallisilta osakaskunnilta.

Kalastuksenvalvonnan loputtua kauden 2021 osalta vesialueen omistajille ja kalastusoikeuden haltijoille toimitettiin yhteenvetoraportit valvontatapahtumista (osaraportit 1–11). Raportit toimitettiin Helsinki-Espoon kalatalousalueelle, Vantaanjoen kalatalousalueelle, Hyvinkäänkylän, Nukari-Raalan, Nurmijärven Kirkonkylän ja Palojoen yhteisten vesialueiden osakaskunnille sekä Kellokosken kalastuskunnalle, Ridasjärven hoitokunnalle, Riihimäen perhokalastajat ry:lle, Vantaan, Espoon, Keravan ja Helsingin kaupungeille sekä Uudenmaan ja Hämeen ELY-keskusten kalatalousyksiköille.

2 Valvontasuunnitelma

Vantaanjoen kalatalousalueella kalastuksenvalvonnan pääpaino kohdistui edellisvuosien tapaan Vantaanjoen pääuoman koskikohteilla kesäiltasin tehtäviin valvontakierroksiin, joilla tarkastettiin valtaosa luvista ja kirjattiin valtaosa rikkeistä. Vantaanjoen kalastuksenvalvonta jakautui melko tasaisesti päähaaran ja Keravanjoen kesken. Edellisvuoden tapaan Keravanjoella valvontaa kohdennettiin enemmän alueille, joissa valvontaa on aiemmin ollut joko hyvin vähän tai ei ollenkaan. Tällaisia kohteita olivat esimerkiksi jotkin Keravanjoen koskikohteet, joissa aiempien vuosien havaintojen mukaan tapahtui jonkin verran kalastusta, joskin se oli pääsääntöisesti luvattonta tai tapahtui kielletyillä pyyntimenetelmillä. Myös vuonna 2019 kunnostettuun Tikkurilankoskeen kohdistettiin aiempaa enemmän valvontaa (kuva 4). Vantaanjoen päähaaran koskikohteilla tehtiin yllätyskäyntejä harvemmin kalastetuille ja täten valvotuille kohteille, esimerkiksi erityislupa-alueen statuksella olevien koskialueiden syrjäisemmille osille (mm. Nukarinkosken, Pitkäkosken ja Myllykosken alaosille).

Helsinki-Espoon kalatalousalueella valvottiin kalastusta Espoonjoella ja Mankinjoella. Vanhankaupunginkoskella tehtiin kalastuksenvalvontaa kaksi kertaa vuoden 2021 aikana, muiden alueella suoritettujen töiden ohessa. Kalatalousalue katsoi, että vuoden 2020 tapaan alueella tapahtuva valvonta Helsingin kaupungin ja vapaaehtoisten valvojien toimesta oli riittävää. Espoossa valvonta kohdistui erityisesti virta-alueisiin ja pyydyskalastukseen, sillä vähäisen vapavälinein tapahtuvan kalastuksen valvominen olisi ollut rajoitetuilla valvontakäyntimäärillä hankalaa. Valvonnoissa ei tavattu kalastajia, eikä pyydyksiä, mutta kuitenkin merkkejä kalastuksesta (rikkinäisiä onkivapoja, matopurkkeja ym.).

Valvontaa toteutettiin Vantaanjoen kalatalousalueella tiheästi kesä-elokuussa helteiden ja kesälomien aikaan, meritaimenten ja lohien selviytymisen varmistamiseksi. Kutuaikaan, syyslokakuussa toteutetut valvontakäynnit sijoituivat pääsääntöisesti suosituille kalastuskohteille, mutta lokakuussa kaikilla koskialueilla alkaneen kalastuskiellon vuoksi kalastajia tavattiin näillä käynneillä vain muutamia.

Jos valvontakohteilla havaittiin maastossa selkeitä merkkejä alueella aiemmin pidetyistä pyydysistä (verkon riekaleita, pyydysnaruja ja pyydysten kiinnitystappeja), havainnoista pyrittiin tiedottamaan samana päivänä vesialueen omistajille ja alueella toimiville muille kalastuksenvalvojille, mikäli lisävalvonnalle arveltiin olevan tarvetta.

3 Kalastuksenvalvonta vuonna 2021

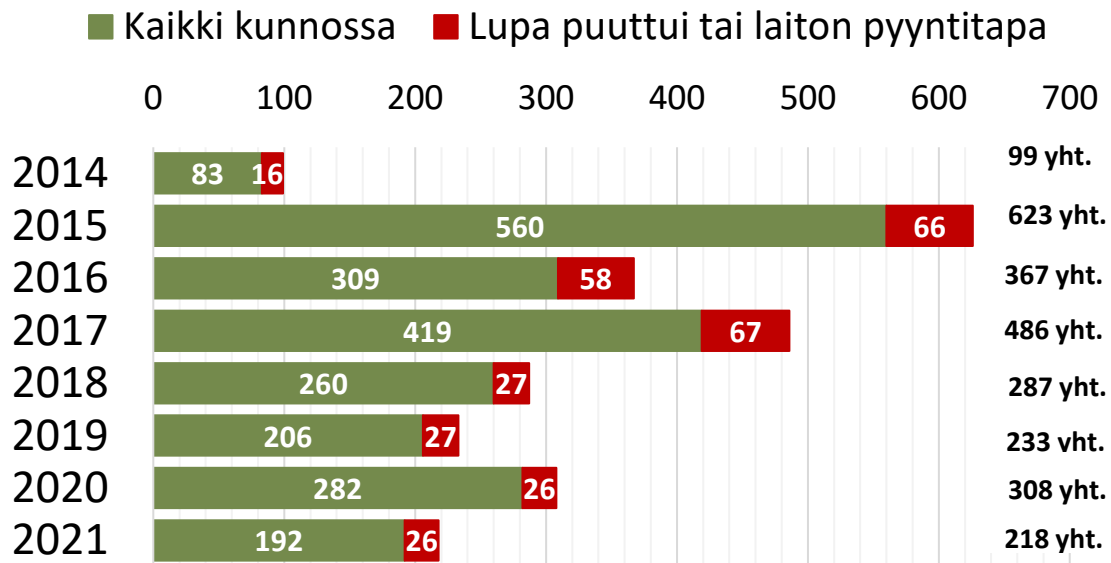
Vuosien 2014–2021 aikana VHVSY ry:n kalastuksenvalvojat ovat tarkastaneet kalastuslupia yhteensä 2624 kpl. Seitsemän vuoden aikana 11,9 prosentilla (313 kpl) kalastajista oli puutteelliset luvat tai kielletty pyyntitapa. Tämä luku koskee vain tavattuja kalastajia, jotka ovat kalastaneet ns. aktiivipyydyksillä, eli erilaisilla vapavälineillä. Toistaiseksi kaikki VHVSY:n valvonnoissa havaittu pyydyskalastus on ollut luvatonta. Syynä tähän on valvonnan keskittyminen täysin joki-alueelle, jossa monet kiinteät pyydykset, kuten verkot, ovat kiellettyjä. Tyypillisin havaittu pyydys on ollut kaikkina vuosina rapumerta, josta puuttuvat lupamerkinnot.

Tyypillisin rike vuonna 2021 oli alueellisen luvan puuttuminen ja/tai kalastonhoitomaksun puuttuminen. Lupia tarkastettiin yhteensä 192 kappaletta, joista puutteellisia oli 26 kappaletta, eli yhteensä 11,9 % tarkastetuista luvista. Osuus oli hieman pienempi kuin aikaisempina vuosina havaittu (kuva 1). Valvontaa tehtiin vuonna 2021 kahtenäkymmenenäviitteenä eri päivinä, joiden aikana valvontakohteilla käyntejä kertyi yhteensä 211 kappaletta. Vuoteen 2020 verrattuna valvontaa tehtiin vähempinä päivinä, mutta valvontojen kesto oli pidempi ja kohteiden määrä kasvoi (kuva 2). Tarkastettujen lupien määrä laski edellisvuodesta 90 kappaleella, ja vähemmän kuin vuosittainen keskiarvo (328 kpl) vuosilta 2014–2021. Tarkastettujen kalastuslupien määrä per valvontakäynti jäi alhaiseksi (1,0 lupaa/käynti) aiempien vuosien keskiarvoon nähden (ka. 2,1 lupaa/käynti).

Yhtenä syynä tarkastettujen lupien määrän laskuun saattoi olla liki koko kesän jatkuneet poikkeuksellisen kuumat sääolosuhteet, jonka vuoksi kalastajia ei tavattu koskikohteilla (kala ei syönyt, eikä kirjolohia istutettu). Lisäksi helteiden päätyttyä alkoivat runsaat sateet, joka myös osaltaan hillitsivät kalastusta, joen tulviessa samanaikaisesti. Myös koronapandemian aikaansaama kalastuspaineen lisääntyminen saattoi tasaantua toisena koronakesänä ja tämä näkyi valvotuilla kohteilla enimmänsä ruuhkan vähentymisenä. Tarkastettujen lupien määrä olisi ollut suurempi, jos vuosien 2014–2019 tapaan olisi valvottu myös Vanhankaupunginkoskella ja sen suvantoalueella. Tavallisesti alueilta on tarkastettu keskimäärin yli sadan kalastajan luvat vuosittain vuosina 2014–2019.

Suosituimpien kalastusmenetelmien välillä oli eroja siinä, että oliko ”kaikki kunnossa” vai oliko huomautettavaa/rikkeitä toimintamalleissa ja/tai luvissa (**Virhe. Viitteen lähde ei löytenyt.**). Perhokalastajat olivat tunnollisimpia ja kaikilta tarkastetuilta kalastajilta löytyi tarvittavat luvat, eikä välineissä ollut moitittavaa (n = 84). Heittokalastajat suoriutuivat heikoiten, mutta kalastusmuoto on jokialueilla suosituin (n = 118) ja toisaalta suosituin vähemmän kokeneiden kalastajien keskuudessa, mistä syystä voidaan olettaa rikkeitä tai huomautettavaa syntyvän eniten. Onkijoita havaittiin vähän (n = 16) ja yhden onkijan toimintamalli oli kielletty.

Luvattomista pyydyksistä havaittiin verkkoja, rapumertoja ja yksi katiska. Luvattomat pyydykset olivat tyypillisesti huonokuntoisia tai lähes käyttökeltottomia ja ne hävitettiin valvonnan yhteydessä, muun muassa pyydykseen mädäntyneiden syöttien takia. Missään pyydyksessä ei ollut kaloja tai rapuja talteenoton aikana ja pyydykset vaikuttivat hylätyiltä.

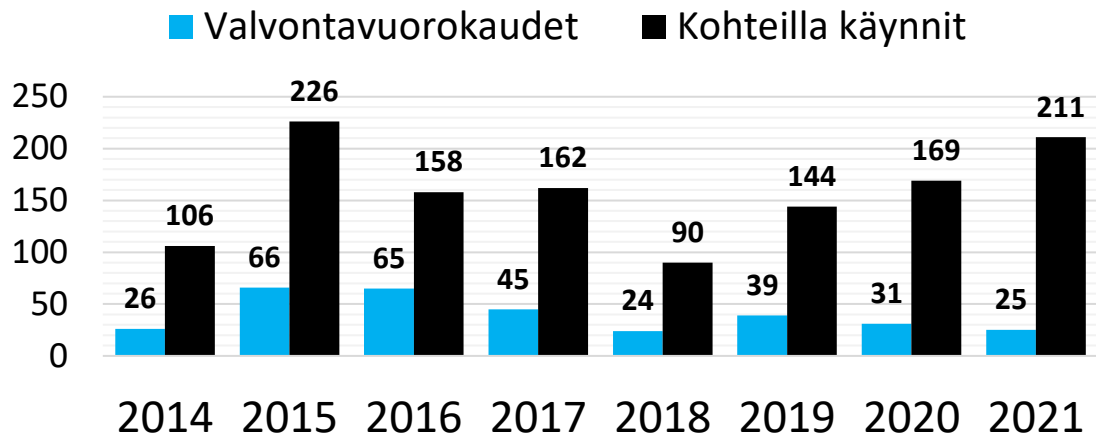

Kuva 1. VHVSY:n kalastusvalvojien tarkastamat luvat vuosina 2014–2021

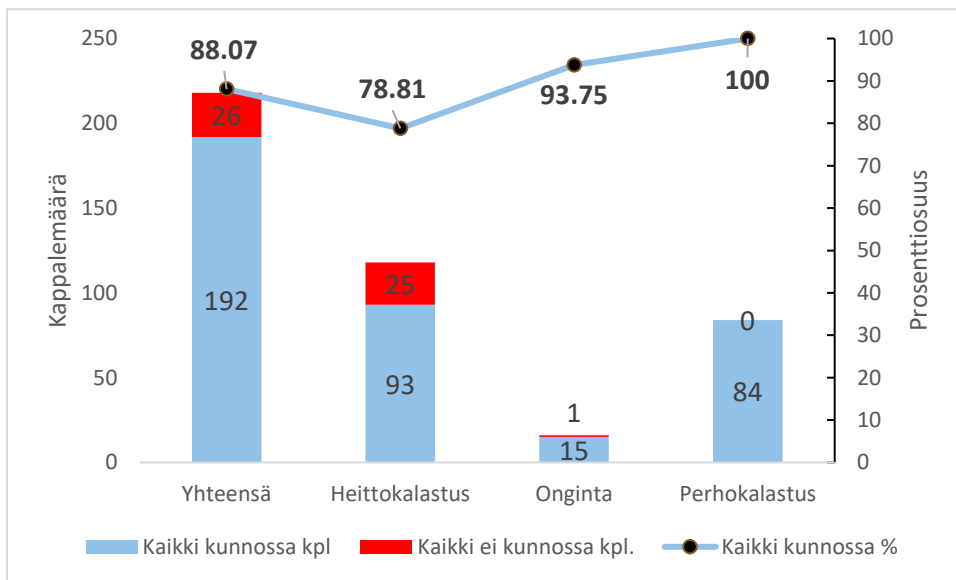
VHVSY ry:n toteuttaman valvonnan yhteydessä on kerätty joka vuosi myös tietoa kalastajamäärästä, käytetyistä pyyntitavoista ja kalastusvälineistä eri kalastuskohteilla. Lisäksi kerrat, jolloin kalastajia ei ole tavattu, ja kaikki maastossa havaitut merkit laittomasta kalastuksesta, kuten onkivälineet koskien rannoilla, on pyritty kirjaamaan ylös. Näin on syntynyt melko kattava aineisto Vantaanjoen vesistöalueen virtavesissä tapahtuvasta vapaa-ajankalastuksesta.

Kalastajia kohdatessa yhdistyksen valvojat pyrkivät aina ohjaamaan ja valistamaan kalastajia eri alueiden säännöistä ja kalastuskäytännöistä. Lisäksi vinkejä on tyypillisesti annettu hyvistä pyynti- ja vapautustavoista. Osittain tästä syystä kalastusvalvojien kohtaaminen on ollut huomattavan suurelle osalle kalastajista positiivinen tapahtuma, jossa luvantarkastuksen ohessa on jaettu ja saatu tärkeää tietoa, puolin ja toisin.

Jotta kalastusvalvonnasta saadaan mahdollisimman suuri hyöty, on kalastajilla oltava mahdollisuus saada helposti ajan tasalla oleva tieto kohteen säännöistä ja tarvittavista luvista. VHVSY on suunnitellut yhteistyössä Vantaanjoen kalastusalueen (nyk. Vantaanjoen kalatalousalueen) kanssa vuonna 2017–2018 kalastuskohteiden opastekyltit. Kylteissä kalastajille kerrotaan alueen kalastussäännöistä sekä suomeksi, englanniksi että venäjäksi.

Kuva 2. VHVSY ry:n kalastuksenvalvonnan määrät vuosina 2014–2021.

Kuva 3. Rikkeiden määrä suosituimmissa kalastustyypeissä

Kuva 4. Kalastuslupien tarkastusta Tikkurilankoskella.

Jokitalkkari-hankkeesta vuonna 2016 laadittua sähköistä kalapaikkaesitettä *Virkistyskalasta Vantaanjoella* (www.iesite.fi/vantaanjoki) päivitettiin aiempien vuosien tapaan, jotta kalastajat saivat ajantasaista tietoa Vantaanjoen pääuoman kalastuskohteista ja niiden säännöissä tapahtuneista muutoksista. Kylttien ja verkkoesitteen lisäksi kalastajia pyrittiin valistamaan VHVSY ry:n Facebook-sivujen kautta (kuva 5). Sivuilla muistutettiin kesähelteiden vaikutuksesta lohikaloihin ja kehoitettiin välttämään lohikaloihin kohdistuvaa kalastusta, kunnes vedet viilenevät. Päivitystä jaettiin Vantaanjoen kalastusta koskeviin yhteisöihin. Päivitys tavoitti Facebookin analytiikan mukaan 25 935 henkilöä, tehden siitä VHVSY:n toiseksi suosituimman sosiaalisen median päivityksen vuonna 2021.

Kuva 5. Facebook-päivitys jokiveden lämpötilasta

Esitteen, tehtyjen opaskylttien ja sosiaalisessa mediassa tapahtuvan tiedottamisen avulla edistetään yleistä tiedotusta alueen kalastuskohteista ja kalastajan velvollisuuksista, kuten kalastuslupien hankinnasta ja rauhoitettujen lajien tunnistamisesta.

VHVSY:n Jokitalkkarit valvovat kalastusta myös muiden maastotöiden yhteydessä. Näitä valvontoja ei kirjata sähköiseen valvontatyökaluun, ellei kalastajia tai pyydyksiä tavata.

Esimerkiksi melontareittien raivauksen yhteydessä melotaan läpi laaja alue, jossa ei muuten tyypillisesti suoriteta kalastuksenvalvontaa.

Valvontakaudella 2021 VHVSY:n kalastuksenvalvojat olivat suurimmalle osalle kalastajista jo tuttu näky ja kalastuksenvalvonnasta on saatu paljon kiitosta. Kalastajat kiittelevät erityisesti sitä, että kalastuksenvalvonnan yhteydessä saa muutakin tärkeää tietoa jokivarren asioista, kuten virtavesikunnostuksista, uhanalaisista kalalajeista, alueen erilaisista kalastusmahdollisuuksista ja kalaistutuksista. Ennen kaikkea kiitosta on tullut länsäolosta syrjäisemmillä koskikohteilla ja toisaalta käytännön opastuksesta, esimerkiksi aloittelevilta kalastajilta, seuraavan kerran kohdattaessa. VHVSY:n kalastuksenvalvoja on jokivarressa talkkari, tietotoimisto ja tarvittaessa myös kalastusopas.

3.1 Vuoden 2021 valvontatiedot

Kalastajat

Tarkastettu kpl	218
Kaikki kunnossa kpl	192
Kaikki kunnossa %	88,07
Luvat/maksut ei kunnossa %	11,93
Muut asiat ei kunnossa %	1,38

Pyydykset ja kalastusvälineet

Tarkastettu kpl	222
Kaikki kunnossa kpl	193
Kaikki kunnossa %	86,94
Luvattomia kpl	28
Luvattomia %	12,61
Muut asiat ei kunnossa %	2,7

Rikkomukset

Kaikki	32
Ei valtion kalastonhoitomaksua	6
Kalastus kielletyllä alueella	1
Kalastusoikeuden ylitys (Luvaton pyynti)	0
Kielletty alue (Luvaton pyynti)	1
Kielletty pyyntitapa	2
Kielletty pyyntitapa (Luvaton pyynti)	4
Luvaton pyynti	17
Rauhoitusaika	1
Yhteystiedot puuttuvat	1

Toimenpiteet

Kaikki	22
Rikosilmoitus poliisille	3
Suullinen huomautus	13
Näyttöpyyntö	1
Toimenpiteestä luopuminen	5

Talteenotot kalastusvälineet

Kaikki kpl (kaikki huonokuntoisia ja hävitetty)	4*
Katiska kpl	1
Rapumerta kpl	2
Verkko kpl	1

Talteenotot saalis

Kaikki kpl	0
Kaikki kg	0

4 Liitteet

Liite 1. Kalastuksenvalvonnan tapahtumailmoitus Oula Tolvanen

Liite 2. Kalastuksenvalvonnan tapahtumailmoitus Elias Haro

Liite 3. Kalastuksenvalvontapäiväkirja VHVSY 2021

Huom! Liitteet ovat ainoastaan ELY-keskuksen kalastuksenvalvonnasta vastaavan kalatalousviranomaisen käyttöön, kalastuksenvalvojien toiminnan valvontaa varten.

VHVSY ry:n kalastuksenvalvontaraportti 2021

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys on valvonut kalastusta pääosin Vantaanjoen vesistöalueella vuosien 2014–2021 aikana. Raportti antaa kuvan valvonnan toteutuksesta ja luonteesta sekä siinä esitellään kootusti vuoden 2021 aikana toteutettujen valvontojen tiedot.

Vuonna 2021 VHVSY ry toteutti kalastuksenvalvontaa yhdessä Vantaanjoen sekä Helsinki-Espoon kalatalousalueiden kanssa. Valvonnalle saatiin tukea kalatalousalueiden lisäksi myös Varsinais-Suomen ELY-keskukselta.

Vantaanjoen ja Helsingin seudun
vesiensuojeluyhdistys ry

Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistys ry

Ratamestarinkatu 7 b, 00520 Helsinki

vhvsy@vantaanjoki.fi

www.vantaanjoki.fi